

Parvatibai Chowgule College of Arts and Science
Autonomous

Accredited by NAAC with Grade 'A' (CGPA Score 3.41 on a 4 Point Scale)
Best affiliated College-Goa University Silver Jubilee Year Award

**Minutes of the meeting of Board of Studies in Marathi held on 17th March 2022 at
10.00 a.m to 12.00 p.m**

Vide Chowgule college notice (F133C/1589 dated on 03rd March 2022) a virtual meeting of this BOS was convened on 17th March 2022 at 10.00 a.m. Since the number of members present represented the quorum, the BOS began its proceedings.

Minutes are presented in the format.

Members Present:

1. Ms. Trupti Fal Dessai – Chairman
2. Mr. Vinay Madgaonkar - Academic Council Nominee
3. Mr. Shrikrishna Adsul - Academic Council Nominee
4. Dr. Sunita Umreskar – Vice-Chancellor Nominee
5. Ms. Ravina Kurtkardkar – Industry/Corporate Sector
6. Mrs. Ugam Parab - Alumni
7. Ms. Shradha Gawandi- Member Secretary
8. Ms. Ankita Dhond – Member
9. Mr. Mangesh Harijan- Member

Proceedings: -

The Chairman of the meeting Miss Trupti Fal Dessai introduced and explained the agenda for the meeting and Board transacted the following business:

Agenda:

1. To revise the course syllabus
2. Revise the course learning outcomes in view of the LOCF and course outcome attainment.
3. To suggest latest reference books for the various courses.
4. AOB

PART A : Resolutions

1.1.1 ठराविक विषयांच्या अध्ययन निष्पत्तींमध्ये सूक्ष्म बदल करण्यात आले. ते खालीलप्रमाणे –

S. No.	Course Code	Course Title	Existing Course Learning Outcomes	Proposed Course Learning Outcomes
1.	MAR-I.C-1	मराठी कथा स्वरूप व उपयोजन (1945-2000)	<ol style="list-style-type: none">1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कथा या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.2. मराठी कथासाहित्यातील महत्त्वाच्या कथाकारांचा परिचय होईल.3. कथेतील विविध प्रवाह समजून घेता येतील.4. कथालेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल.5. कथेची समिक्षा आणि अध्यापन कसे करावे याची ओळख होऊ शकेल.6. इतर सर्वच लेखनप्रकाराचा पायाभूत लेखनप्रकार म्हणून या प्रकाराची ओळख विद्यार्थ्यांना होऊ शकेल.	<ol style="list-style-type: none">1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कथा या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या प्रकाराची ओळख होईल व या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.2. मराठी कथासाहित्यातील महत्त्वाच्या कथाकारांचा परिचय होईल तसेच कथेतील विविध प्रवाह समजून घेता येतील.3. उपयोजित स्तरावर कथा अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे अध्यापन कसे करावे हे समजेल.4. कथालेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल.
2.	MAR-I.C-2	आधुनिक मराठी कविता स्वरूप व उपयोजन (आरंभ ते 2000)	<ol style="list-style-type: none">1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कविता या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.2. कविता लेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल.3. समीक्षा आणि कवितेचे अध्यापन कसे करावे याची ओळख होऊ शकेल.4. इतर सर्वच लेखनप्रकारांचा पायाभूत लेखनप्रकार म्हणून या	<ol style="list-style-type: none">1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कविता या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप लक्षात येऊन त्याचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.2. आरंभापासून ते स्वातंत्र्योत्तर कालखंडापर्यंत मराठी कवितेत झालेली विविध स्थित्यंतरे तसेच या प्रत्येक टप्प्यावरील कवितेची वैशिष्ट्ये लक्षात येतील.

			प्रकाराची ओळख विद्यार्थ्यांना होऊ शकेल.	<p>3. उपयोजित स्तरावर कवितेचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे अध्यापन कसे करावे हे समजेल.</p> <p>4. कविता लेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल व त्यातून अर्थप्राप्ती होऊ शकेल.</p>
4.	MAR-II.C-3	मराठी कादंबरी स्वरूप व उपयोजन (1945-2000)	<p>1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कादंबरी या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचा नेमका अभ्यास करण्याची व मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.</p> <p>2. मराठीतील महत्वाच्या कादंबरीकारांचा परिचय होईल.</p> <p>3. कादंबरीलेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल.</p> <p>4. कादंबरीचे सूक्ष्म वाचन कसे करावे, परीक्षण कसे करावे आणि कादंबरीचे अध्यापन कसे करावे याची पूर्व तयारी होईल.</p>	<p>1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कादंबरी या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचा नेमका अभ्यास करण्याची व मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.</p> <p>2. कादंबरी या साहित्यप्रकाराची ऐतिहासिक जडणघडण कशी झाली व त्यात कोणती प्रमुख स्थित्यंतरे घडून आली हे समजेल.</p> <p>3. कादंबरीचे सूक्ष्म वाचन, परीक्षण आणि अध्यापन या संदर्भात पूर्व तयारी होईल.</p> <p>4. कादंबरी लेखन व वाचनाविषयीची आवड निर्माण होईल.</p>
5.	MAR-II.C-4	मराठी नाटक स्वरूप व उपयोजन (1950-2000)	<p>1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर नाटक या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे नाट्याभ्यासाची एक दृष्टी विद्यार्थ्यांकडे येईल.</p> <p>2. विद्यार्थ्यांच्या मनामध्ये या प्रकाराविषयी आवड निर्माण होऊन या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.</p> <p>3. मराठीतील महत्वाच्या नाटककारांचा परिचय होईल.</p> <p>4. नाटक लिहिण्याची आवड निर्माण होईल.</p>	<p>1. सैध्दांतिक स्तरावर नाटक या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे नाट्याभ्यासाची दृष्टी विकसित होईल व या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.</p> <p>2. मराठीतील महत्वाच्या नाटककारांचा परिचय होईल.</p> <p>3. उपयोजित स्तरावर नाटकाचे अध्ययन केल्यामुळे नाटक या साहित्यप्रकाराचा संहिता आणि सादरीकरण या दृष्टीने अभ्यास होईल.</p> <p>4. नाटक लिहिण्याची आवड निर्माण होईल.</p>

6.		मराठी वाचन लेखन कौशल्य	<ol style="list-style-type: none"> 1. लेखन क्षमता विकसित होईल. 2. सर्व माध्यमांसाठी त्या - त्या लेखनप्रकारानुसार विद्यार्थ्यांच्या ठिकाणी लेखनकौशल्ये विकसित होऊ शकतील. 3. अर्थप्राप्तीच्या दृष्टीने ही लेखनकौशल्ये अत्यंत उपयुक्त ठरतील. 4. स्वतःचा उद्योग व्यवसाय निर्माण करण्याची क्षमता - आवड विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होऊ शकेल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी भाषेचे व्याकरणिक ज्ञान प्राप्त होईल. 2. सर्व माध्यमांसाठी त्या - त्या लेखनप्रकारानुसार विद्यार्थ्यांच्या ठिकाणी लेखनकौशल्ये विकसित होऊ शकतील. 3. संभाषणकौशल्ये आत्मसात केल्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये आत्मविश्वास निर्माण होईल. 4. रोजगारक्षम गुणांचे विकसन होऊन अर्थप्राप्तीच्या दृष्टीने ही कौशल्ये उपयुक्त ठरेल.
7.	MAR-III.C-5	काव्यशास्त्र (भारतीय व पाश्चात्य)	<ol style="list-style-type: none"> 1. काव्य या साहित्यप्रकाराची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल त्याचबरोबर एक शास्त्र म्हणून काव्यशास्त्राची बाजू ध्यानात येईल. 2. प्राचीन काव्यापासून म्हणजे संस्कृत साहित्यातील काव्यलक्षणे व पाश्चात्य साहित्यातील काव्यलक्षणे समजल्यामुळे, एकूणच काव्यशास्त्राचा सखोल अभ्यास होईल. 3. काव्यनिर्मितीकडे, प्राचीन भारतीय साहित्याभ्यासकांनी आणि पाश्चात्य साहित्याभ्यासकांनी कोणकोणत्या हेतूने पाहिले आणि काव्यनिर्मितीची कोणकोणती प्रयोजने होती त्याचा सविस्तर अभ्यास होईल. 4. काव्यनिर्मितीत प्रतिभेचा महत्वाचा परिचय होईल. 5. काव्याकडे पाहण्याची एक समीक्षात्मक, विश्लेषणात्मक दृष्टी प्राप्त होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. काव्य या साहित्यप्रकाराची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल त्याचबरोबर एक शास्त्र म्हणून काव्यशास्त्राची बाजू ध्यानात येईल. 2. प्राचीन काव्यापासून म्हणजे संस्कृत साहित्यातील काव्यलक्षणे व पाश्चात्य साहित्यातील काव्यलक्षणे समजल्यामुळे, एकूणच काव्यशास्त्राचा सखोल अभ्यास होईल. 3. काव्यनिर्मितीकडे, प्राचीन भारतीय साहित्याभ्यासकांनी आणि पाश्चात्य साहित्याभ्यासकांनी कोणकोणत्या हेतूने पाहिले आणि काव्यनिर्मितीची कोणकोणती प्रयोजने होती त्याचा सविस्तर अभ्यास होईल. तसेच काव्यनिर्मितीत प्रतिभेचा महत्वाचा परिचय होईल. 4. विविध काव्य प्रकारांचे अध्ययन केल्यामुळे त्या त्या काव्यप्रकारामध्ये लेखन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

8.	MAR-III.E-2 I	प्राचीन मराठी वाङ्मय (प्रारंभ - 1650)	<ol style="list-style-type: none"> 1. या अभ्यासक्रमाच्या अध्ययनातून मराठी भाषेच्या उगमापासूनचा इतिहास विद्यार्थ्यांना अभ्यासता येईल. 2. प्राचीन मराठीच्या विविध कालखंडामध्ये साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल. 3. विविध कालखंडातील साहित्यिक व त्यांच्या साहित्याचा परिचय विद्यार्थ्यांना करून घेता येईल. 4. प्राचीन मराठी साहित्यातील विविध साहित्यप्रकारांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी वाङ्मयाच्या प्रारंभिक टप्प्यावरील साहित्यिक व त्यांच्या साहित्यकृतींचा परिचय होईल. 2. वाङ्मयीन जाणिवा वृद्धिंगत होतील तसेच साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल. 3. प्राचीन मराठी वाङ्मयाची मौलिकता लक्षात आल्यामुळे त्याविषयी विशेष आस्था निर्माण होईल. 4. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या क्षेत्रामध्ये संशोधन करण्याची अभिरूची निर्माण होईल.
9.	MAR-III.E-2	मराठी ललित गद्य: स्वरूप आणि उपयोजन	<ol style="list-style-type: none"> 1. ललित गद्य या वाङ्मयप्रकाराची ओळख होईल. 2. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर ललित गद्याचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 3. मराठी ललित निबंधांचे लेखन करणाऱ्या महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल. 4. या लेखनप्रकारातील विविध प्रवाह समजून घेता येतील. 5. ललित गद्याच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. सैध्दांतिक स्तरावर ललित गद्य या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप तसेच वेगळेपण लक्षात येईल. 2. स्थूल स्वरूपात मराठी ललित गद्याच्या वाटचालीचा अभ्यास केल्यामुळे या लेखनप्रकारातील विविध प्रवाह आणि महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल. 3. उपयोजित स्तरावर ललित गद्याचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 4. ललित गद्याच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल.
10.	MAR-III.E-3	साहित्याभिरूचीचे स्वरूप	<ol style="list-style-type: none"> 1. वैयक्तिक पातळीवर आणि कौटुंबिक किंवा सामाजिक 	<ol style="list-style-type: none"> 1. वैयक्तिक पातळीवर आणि कौटुंबिक किंवा सामाजिक

			<p>पातळीवरील वाचन संस्कृती विकसित होण्यास हातभार लागेल.</p> <p>2. वाचनसंस्कृतीतून घरोघरी ग्रंथ संपदा वाढीस लागेल.</p> <p>3. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल.</p> <p>4. सामाजिक पातळीवरील साहित्यविषयक उपक्रमशिलता वाढीस लागेल.</p>	<p>पातळीवरील वाचन संस्कृती विकसित होण्यास हातभार लागेल.</p> <p>2. सामाजिक पातळीवरील साहित्यविषयक उपक्रमशिलता वाढीस लागेल.</p> <p>3. साहित्याशी अनुबंध जुळल्यामुळे साहित्यनिर्मितीची प्रेरणा मिळून साहित्यव्यवहार बळकट होईल.</p> <p>4. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल.</p>
	MAR-IV.C-6	रसविचार आणि समीक्षाविचार	<p>1. रसविचार समजावून घेतल्याने समीक्षेसाठी आवश्यक ती दृष्टी येईल.</p> <p>2. साहित्याच्या सौंदर्यातील रसविचाराचे महत्त्व ध्यानात येईल.</p> <p>3. वेगवेगळ्या समीक्षा पद्धतीचा अभ्यास होईल.</p> <p>4. निवडलेल्या वाङ्मयप्रकारातील एखाद्या ग्रंथाचे परीक्षण करणे शक्य होईल.</p>	<p>1. भरतमुर्नीच्या रससिध्दांतावरून विद्यार्थ्यांना रसविचाराचा परिचय होईल.</p> <p>2. रसविचारासंबंधी विविध उत्पत्ती समजून घेतील.</p> <p>3. निवडक समीक्षा पद्धतीचा अभ्यास होईल.</p> <p>4. निवडलेल्या वाङ्मयप्रकारातील एखाद्या ग्रंथाचे समीक्षण करणे शक्य होईल.</p>
	MAR-IV.E-5	प्राचीन मराठी वाङ्मय (1651 - 1818)	<p>1. या अभ्यासक्रमाच्या अध्ययनातून जुन्या मराठी साहित्याचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.</p> <p>2. प्राचीन मराठीच्या विविध कालखंडांमध्ये साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल.</p> <p>3. विविध कालखंडातील साहित्यिक व त्यांच्या साहित्याचा परिचय विद्यार्थ्यांना करून घेता येईल.</p> <p>4. प्राचीन मराठी साहित्यातील विविध साहित्यप्रकारांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.</p>	<p>1. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या दुसऱ्या टप्प्यावरील साहित्याचे स्वरूप व ठळक बदल लक्षात येतील.</p> <p>2. वाङ्मयीन जाणिवा वृद्धिंगत होतील तसेच साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल.</p> <p>3. प्राचीन मराठी वाङ्मयाची मौलिकता लक्षात आल्यामुळे त्याविषयी विशेष आस्था निर्माण होईल.</p>

				4. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या क्षेत्रामध्ये संशोधन करण्याची अभिरूची निर्माण होईल.
MAR-IV.E-6	प्रवासवर्णन: एक अभ्यास	<ol style="list-style-type: none"> 1. प्रवासवर्णन या वाङ्मयप्रकाराची ओळख होईल. 2. सैद्धांतिक व उपयोजित स्तरावर प्रवासवर्णनांचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 3. मराठी प्रवासवर्णनांचे लेखन करणाऱ्या महत्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल. 4. या लेखनप्रकारातील बदलते प्रवाह समजून घेता येतील. 5. या लेखनप्रकाराचे बदलते स्वरूप समजून घेता येईल. 6. प्रवासवर्णनाच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. सैद्धांतिक स्तरावर प्रवासवर्णन या वाङ्मयप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप तसेच वेगळेपण लक्षात येईल. 2. स्थूल स्वरूपात मराठी प्रवासवर्णनाची वाटचाल लक्षात घेतल्यामुळे या लेखनप्रकारातील बदलते प्रवाह व महत्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल. 3. उपयोजित स्तरावर प्रवासवर्णनांचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 4. प्रवासवर्णनाच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल. 	
MAR-IV.E-7	कार्यक्रम संयोजन व संचालन कौशल्य	<ol style="list-style-type: none"> 1. स्वयंरोजगाराच्या दृष्टीने या दोन्ही प्रकारांचे महत्त्व पटवून देण्याच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरेल. 2. साहित्य, पत्रकारिता आणि सामाजिक संस्थांमध्ये रोजगाराची संधी उपलब्ध होईल. 3. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल. 4. सामाजिक पातळीवरील साहित्यविषयक उपक्रमशिलता वाढीस लागेल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. कार्यक्रम संयोजनासंदर्भात ज्ञान प्राप्त होईल. 2. सूत्रसंचालनाची कौशल्ये आत्मसात करता येतील. 3. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल. 4. स्वयंरोजगाराच्या दृष्टीने ही कौशल्ये उपयुक्त ठरतील. 	
MAR-IV.E-8	गोमंतक आणि कोकण या प्रदेशातील लोककला	<ol style="list-style-type: none"> 1. लोककलांच्या परिचयातून लोकसाहित्याचा अभ्यास होईल. 2. गोमंतकीय लोककलांच्या परिचया बरोबरच त्यांचा अभ्यास करणे शक्य होईल. 3. कोकणातील लोककलांचा परिचय होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. लोककलांच्या परिचयातून लोकसाहित्याचा अभ्यास होईल. 2. गोमंतकीय लोककलांच्या परिचया बरोबरच त्यांचा अभ्यास करणे शक्य होईल. 3. कोकणातील लोककलांचा परिचय होईल. 	

			4. गोमंतक आणि कोकणातील लोककलांत आढळणारे साम्यभेद शोधण्यातून सांस्कृतिक अनुबंध निर्माण होईल.	4. गोमंतक आणि कोकणातील लोककलांचा अभ्यास केल्यामुळे सांस्कृतिक अनुबंध निर्माण होईल तसेच या लोककलांचे संवर्धन होण्यास मदत होईल.
	MAR-V.E-9	व्याकरण	<ol style="list-style-type: none"> 1. व्याकरण या विषयाची विद्यार्थ्यांना स्वतंत्रपणे ओळख होईल. 2. मराठी व्याकरणाची परंपरा समजू शकेल. 3. व्याकरणातील विविध संकल्पनांकडे व्याकरणकारांनी कोणकोणत्या भूमिकांतून पाहिले आहे ते समजावून घेता येईल. 4. भाषेच्या अभ्यासाकडे व्याकरणाच्या दृष्टीकोनातून पाहण्याची दृष्टी प्राप्त होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. व्याकरण या विषयाची स्वतंत्रपणे ओळख होऊन भाषेच्या अभ्यासाकडे व्याकरणाच्या दृष्टीकोनातून पाहण्याची दृष्टी प्राप्त होईल. 2. मराठी व्याकरणाची परंपरा समजू शकेल. 3. व्याकरणातील विविध संकल्पनांकडे व्याकरणकारांनी कोणकोणत्या भूमिकांतून पाहिले आहे ते समजून घेता येईल. 4. व्याकरण या विषयामध्ये संशोधन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.
	MAR-V.E-10	आत्मचरित्र: साहित्यप्रकार आणि उपयोजन	<ol style="list-style-type: none"> 1. आत्मचरित्रपर साहित्याच्या वाचनाची गोडी विद्यार्थ्यांच्या मनात निर्माण होईल. 2. मराठीतील आत्मचरित्रपर वाङ्मयाची एक स्वतंत्र वाङ्मयप्रकार म्हणून ओळख होईल. 3. आत्मचरित्राचा घटकलक्ष्यी अभ्यास कसा करावा याची माहिती मिळेल. 4. उपयोजित आत्मचरित्राच्या अभ्यासामुळे एक समीक्षात्मक, मूल्यमापनात्मक दृष्टी प्राप्त होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. साहित्याचे वर्गीकरण कोणकोणत्या तत्वानुसार केले जाते त्याचे प्राथमिक ज्ञान प्राप्त होईल तसेच आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराचे वेगळेपण स्पष्ट होईल. 2. आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराची व्यवच्छेदक लक्षणे, व्याख्या, त्याचे उपप्रकार इत्यादींचे ज्ञान प्राप्त होईल. 3. मराठीतील आत्मचरित्रपर साहित्याचा स्थूल परिचय होईल तसेच आत्मपर लेखनाविषयी आवड निर्माण होईल. 4. उपयोजित स्तरावरील आत्मचरित्राच्या अभ्यासामुळे, आत्मचरित्राच्या मूल्यमापनासाठी

				आवश्यक असलेली मनोभूमिका तयार होईल.
MAR-V.E-11	पत्रकारिता: स्वरूप आणि कौशल्ये	<ol style="list-style-type: none"> 1. पत्रकारिता म्हणजे काय व तिची आजच्या काळातील उपयुक्ततेचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 2. मराठी पत्रकारितेचा परिचय करून घेता येईल. 3. बातमीदारासाठी आवश्यक नीतिमूल्यांचा परिचय होईल. 4. बातमीलेखनाचे कौशल्य आत्मसात करता येईल. 5. वृत्तपत्राच्या वार्ताहराला आवश्यक गुणकौशल्ये आत्मसात करता येतील. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. पत्रकारिता म्हणजे काय व तिची आजच्या काळातील उपयुक्ततेचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 2. बातमीदारासाठी आवश्यक नीतिमूल्यांचा परिचय होईल. 3. बातमीलेखनाचे कौशल्य आत्मसात करता येईल. 4. वृत्तपत्राच्या वार्ताहराला आवश्यक गुणकौशल्ये आत्मसात करता येतील. 	
MAR-VI.C-8	भाषाविज्ञान	<ol style="list-style-type: none"> 1. एक विज्ञान म्हणून भाषाविज्ञानाची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल. 2. भाषेचे उत्पत्तीविषयक सिद्धांत समजावून घेण्याबरोबरच विविध भाषाभ्यास पद्धतीचा अभ्यास होईल. 3. प्रमाणभाषा म्हणून मराठीचा व इतर बोलींचा परिचय होईल. 4. एकूणच मराठीची पूर्वपीठिका समजावून घेता येईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. एक विज्ञान म्हणून भाषाविज्ञानाची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल. 2. भाषेचे उत्पत्तीविषयक सिद्धांत समजावून घेण्याबरोबरच विविध भाषाभ्यास पद्धतीचा अभ्यास होईल. 3. मराठी भाषेची पूर्वपीठिका समजावून घेता येईल. 4. प्रमाणभाषा म्हणून मराठीचा व इतर बोलींचा परिचय होईल. 	
MAR-VI.E-15	भाषांतर विद्या	<ol style="list-style-type: none"> 1. भाषांतर म्हणजे काय त्याची आजच्या काळातील उपयुक्ततेची विद्यार्थ्यांना जाणीव होईल. 2. भाषांतर करताना येणाऱ्या समस्यांवर मात करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 3. भाषांतरप्रक्रिया समजावून घेता येईल. 4. प्रत्यक्ष अनुवाद करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. भाषांतर म्हणजे काय त्याची आजच्या काळातील उपयुक्ततेची विद्यार्थ्यांना जाणीव होईल. 2. भाषांतर करताना येणाऱ्या समस्यांवर मात करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 3. भाषांतरप्रक्रिया समजावून घेता येईल. 4. प्रत्यक्ष अनुवाद करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 	

MAR-VI.E-16	माहितीपट (डॉक्युमेंटरी) : लेखन आणि उपयोजन	<ol style="list-style-type: none"> 1. माहितीपटाचे स्वरूप अभ्यासल्यामुळे एक व्यावसायिक कौशल्य विकसित होईल. 2. माहितीपटाच्या अभ्यासामुळे पुढील पटकथा वा चित्रपटकथा लेखनाची प्राथमिक तयारी होऊ शकेल. 3. चित्रिकरण प्रक्रियेचा परिचय होऊ शकेल. 4. प्रसारमाध्यमे आणि जनसंपर्क क्षेत्रात रोजगाराची संधी. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. माहितीपटाचे स्वरूप अभ्यासल्यामुळे या क्षेत्रातील व्यावसायिक कौशल्ये विकसित होतील. 2. सदर विषयाच्या अभ्यासामुळे पटकथा वा चित्रपटकथा लेखनाची प्राथमिक तयारी होऊ शकेल. 3. माहितीपट चित्रिकरण प्रक्रियेचा परिचय होऊ शकेल. 4. प्रसारमाध्यमे आणि जनसंपर्क क्षेत्रात रोजगाराची संधी उपलब्ध होईल.
MAR-V. ID-1	मराठी पथनाट्यः स्वरूप व सादरीकरण	<ol style="list-style-type: none"> 1. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराची एक वाङ्मयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होईल. 2. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराचे, वाचन व लेखनविषयक जाणिवेचे विकसन होऊ शकेल. 3. सुप्त लेखन व अभिनयगुणांना वाव मिळेल. 4. या नाट्यप्रकाराच्या मूल्यमापनाची क्षमता निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराची एक वाङ्मयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होऊन या नाट्यप्रकाराचे वाचन, लेखन व सादरीकरणविषयक ज्ञान प्राप्त होईल. 2. या नाट्यप्रकाराच्या मूल्यमापनाची क्षमता निर्माण होईल. 3. सुप्त लेखन व अभिनयगुणांना वाव मिळेल तसेच विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकसनाला हातभार लागेल. 4. गटवार पध्दतीने पथनाट्य सादरीकरणामुळे सामाजिक विषयांप्रति संवेदनशीलता वाढेल तसेच सामाजिक प्रबोधन होईल.
MAR-VI ID-2	मराठी एकांकिकाः स्वरूप व सादरीकरण	<ol style="list-style-type: none"> 1. एकांकिका या नाट्यप्रकाराची एक वाङ्मयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होईल. 2. एकांकिका या नाट्यप्रकाराचे, वाचन व लेखनविषयक जाणिवेचे विकसन होऊ शकेल. 3. सुप्त लेखन व अभिनयगुणांना वाव मिळेल. 4. या नाट्यप्रकाराच्या मूल्यमापनाची क्षमता निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. एकांकिका या नाट्यप्रकाराची एक वाङ्मयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होऊन या नाट्यप्रकाराचे वाचन, लेखन व सादरीकरणविषयक ज्ञान प्राप्त होईल. 2. या नाट्यप्रकाराच्या मूल्यमापनाची क्षमता निर्माण होईल त्याचबरोबर एकांकिका सादरीकरणातील इतर तांत्रिक बाबींची ओळख होईल. 3. सुप्त लेखन व अभिनयगुणांना वाव मिळेल तसेच विद्यार्थ्यांच्या

				<p>व्यक्तिमत्व विकसनाला हातभार लागेल.</p> <p>4. गटवार पध्दतीने एकांकिका सादरीकरणामुळे सामिजिक विषयांप्रति संवेदनशीलता वाढेल तसेच सामाजिक प्रबोधन होईल.</p>
--	--	--	--	--

1.2.1 प्रवासवर्णन – एक अभ्यास या द्वितीय वर्षाच्या ऐश्विक विषयाचे शिर्षक बदलून ‘प्रवासवर्णन – एक वाङ्मयप्रकार’ करण्यात आले.

1.3.1 प्राचीन मराठी वाङ्मय – प्रारंभ ते १६५० या द्वितीय वर्षाच्या ऐश्विक विषयातील दुसऱ्या श्रेयांकनातील ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय या उपविभागाची तृतीय वर्षाच्या मुक्तीपूर्व गोमंतकीय मराठी वाङ्मय या विषयात पुनरावृत्ती होत असल्याकारणाने त्यात बदल करून त्याजागी संत एकनाथ - वाङ्मयीन कार्य हा उपविभाग जोडण्यास मान्याता मिळाली.

1.4.1 मुक्तीपूर्व गोमंतकीय मराठी वाङ्मय या तृतीय वर्षाच्या ऐश्विक विषयातील चौथ्या श्रेयांकनाच्या शिर्षकामध्ये बदल करून पोर्तुगीजपूर्व कालखंडातील नियतकालिके याऐवजी पोर्तुगीज कालखंडातील नियतकालिके असे करण्यात आले.

PART B: Important Points/ recommendations of BoS that require consideration / approval of Academic Council:

१. ठराविक विषयांच्या अध्ययन निष्पत्तींमध्ये सूक्ष्म बदल करण्यात आले. ते खालीलप्रमाणे –

S. No.	Course Code	Course Title	Existing Course Learning Outcomes	Proposed Course Learning Outcomes
1.	MAR-I.C-1	मराठी कथा स्वरूप व उपयोजन (1945-2000)	<ol style="list-style-type: none"> सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कथा या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. मराठी कथासाहित्यातील महत्वाच्या कथाकारांचा परिचय होईल. कथेतील विविध प्रवाह समजून घेता येतील. कथालेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल. कथेची समिक्षा आणि अध्यापन कसे करावे याची ओळख होऊ शकेल. इतर सर्वच लेखनप्रकाराचा पायाभूत लेखनप्रकार म्हणून या प्रकाराची ओळख विद्यार्थ्यांना होऊ शकेल. 	<ol style="list-style-type: none"> सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कथा या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या प्रकाराची ओळख होईल व या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. मराठी कथासाहित्यातील महत्वाच्या कथाकारांचा परिचय होईल तसेच कथेतील विविध प्रवाह समजून घेता येतील. उपयोजित स्तरावर कथा अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे अध्यापन कसे करावे हे समजेल. कथालेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल.
2.	MAR-I.C-2	आधुनिक मराठी कविता स्वरूप व उपयोजन (आरंभ ते 2000)	<ol style="list-style-type: none"> सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कविता या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. कविता लेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल. समीक्षा आणि कवितेचे अध्यापन कसे करावे याची ओळख होऊ शकेल. इतर सर्वच लेखनप्रकारांचा पायाभूत लेखनप्रकार म्हणून या 	<ol style="list-style-type: none"> सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कविता या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप लक्षात येऊन त्याचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. आरंभापासून ते स्वातंत्र्योत्तर कालखंडापर्यंत मराठी कवितेत झालेली विविध स्थित्यंतरे तसेच या प्रत्येक टप्प्यावरील कवितेची वैशिष्ट्ये लक्षात येतील.

			प्रकाराची ओळख विद्यार्थ्यांना होऊ शकेल.	<p>3. उपयोजित स्तरावर कवितेचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे अध्यापन कसे करावे हे समजेल.</p> <p>4. कविता लेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल व त्यातून अर्थप्राप्ती होऊ शकेल.</p>
4.	MAR-II.C-3	मराठी कादंबरी स्वरूप व उपयोजन (1945-2000)	<p>1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कादंबरी या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचा नेमका अभ्यास करण्याची व मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.</p> <p>2. मराठीतील महत्वाच्या कादंबरीकारांचा परिचय होईल.</p> <p>3. कादंबरीलेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल.</p> <p>4. कादंबरीचे सूक्ष्म वाचन कसे करावे, परीक्षण कसे करावे आणि कादंबरीचे अध्यापन कसे करावे याची पूर्व तयारी होईल.</p>	<p>1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर कादंबरी या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचा नेमका अभ्यास करण्याची व मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.</p> <p>2. कादंबरी या साहित्यप्रकाराची ऐतिहासिक जडणघडण कशी झाली व त्यात कोणती प्रमुख स्थित्यंतरे घडून आली हे समजेल.</p> <p>3. कादंबरीचे सूक्ष्म वाचन, परीक्षण आणि अध्यापन या संदर्भात पूर्व तयारी होईल.</p> <p>4. कादंबरी लेखन व वाचनाविषयीची आवड निर्माण होईल.</p>
5.	MAR-II.C-4	मराठी नाटक स्वरूप व उपयोजन (1950-2000)	<p>1. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर नाटक या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे नाट्याभ्यासाची एक दृष्टी विद्यार्थ्यांकडे येईल.</p> <p>2. विद्यार्थ्यांच्या मनामध्ये या प्रकाराविषयी आवड निर्माण होऊन या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.</p> <p>3. मराठीतील महत्वाच्या नाटककारांचा परिचय होईल.</p> <p>4. नाटक लिहिण्याची आवड निर्माण होईल.</p>	<p>1. सैध्दांतिक स्तरावर नाटक या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे नाट्याभ्यासाची दृष्टी विकसित होईल व या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.</p> <p>2. मराठीतील महत्वाच्या नाटककारांचा परिचय होईल.</p> <p>3. उपयोजित स्तरावर नाटकाचे अध्ययन केल्यामुळे नाटक या साहित्यप्रकाराचा संहिता आणि सादरीकरण या दृष्टीने अभ्यास होईल.</p> <p>4. नाटक लिहिण्याची आवड निर्माण होईल.</p>

6.	MAR-FC-I	मराठी वाचन लेखन आणि संभाषण कौशल्य	<ol style="list-style-type: none"> 1. लेखन क्षमता विकसित होईल. 2. सर्व माध्यमांसाठी त्या - त्या लेखनप्रकारानुसार विद्यार्थ्यांच्या ठिकाणी लेखनकौशल्ये विकसित होऊ शकतील. 3. अर्थप्राप्तीच्या दृष्टीने ही लेखनकौशल्ये अत्यंत उपयुक्त ठरतील. 4. स्वतःचा उद्योग व्यवसाय निर्माण करण्याची क्षमता - आवड विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होऊ शकेल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी भाषेचे व्याकरणिक ज्ञान प्राप्त होईल. 2. सर्व माध्यमांसाठी त्या - त्या लेखनप्रकारानुसार विद्यार्थ्यांच्या ठिकाणी लेखनकौशल्ये विकसित होऊ शकतील. 3. संभाषणकौशल्ये आत्मसात केल्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये आत्मविश्वास निर्माण होईल. 4. रोजगारक्षम गुणांचे विकसन होऊन अर्थप्राप्तीच्या दृष्टीने ही कौशल्ये उपयुक्त ठरेल.
7.	MAR-III.C-5	काव्यशास्त्र (भारतीय व पाश्चात्य)	<ol style="list-style-type: none"> 1. काव्य या साहित्यप्रकाराची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल त्याचबरोबर एक शास्त्र म्हणून काव्यशास्त्राची बाजू ध्यानात येईल. 2. प्राचीन काव्यापासून म्हणजे संस्कृत साहित्यातील काव्यलक्षणे व पाश्चात्य साहित्यातील काव्यलक्षणे समजल्यामुळे, एकूणच काव्यशास्त्राचा सखोल अभ्यास होईल. 3. काव्यनिर्मितीकडे, प्राचीन भारतीय साहित्याभ्यासकांनी आणि पाश्चात्य साहित्याभ्यासकांनी कोणकोणत्या हेतूने पाहिले आणि काव्यनिर्मिताची कोणकोणती प्रयोजने होती त्याचा सविस्तर अभ्यास होईल. 4. काव्यनिर्मितीत प्रतिभेचा महत्वाचा परिचय होईल. 5. काव्याकडे पाहण्याची एक समीक्षात्मक, विश्लेषणात्मक दृष्टी प्राप्त होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. काव्य या साहित्यप्रकाराची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल त्याचबरोबर एक शास्त्र म्हणून काव्यशास्त्राची बाजू ध्यानात येईल. 2. प्राचीन काव्यापासून म्हणजे संस्कृत साहित्यातील काव्यलक्षणे व पाश्चात्य साहित्यातील काव्यलक्षणे समजल्यामुळे, एकूणच काव्यशास्त्राचा सखोल अभ्यास होईल. 3. काव्यनिर्मितीकडे, प्राचीन भारतीय साहित्याभ्यासकांनी आणि पाश्चात्य साहित्याभ्यासकांनी कोणकोणत्या हेतूने पाहिले आणि काव्यनिर्मिताची कोणकोणती प्रयोजने होती त्याचा सविस्तर अभ्यास होईल. तसेच काव्यनिर्मितीत प्रतिभेचा महत्वाचा परिचय होईल. 4. विविध काव्य प्रकारांचे अध्ययन केल्यामुळे त्या त्या काव्यप्रकारामध्ये लेखन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

8.	MAR-III.E-2 I	प्राचीन मराठी वाङ्मय (प्रारंभ - 1650)	<ol style="list-style-type: none"> 1. या अभ्यासक्रमाच्या अध्ययनातून मराठी भाषेच्या उगमापासूनचा इतिहास विद्यार्थ्यांना अभ्यासता येईल. 2. प्राचीन मराठीच्या विविध कालखंडांमध्ये साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल. 3. विविध कालखंडातील साहित्यिक व त्यांच्या साहित्याचा परिचय विद्यार्थ्यांना करून घेता येईल. 4. प्राचीन मराठी साहित्यातील विविध साहित्यप्रकारांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी वाङ्मयाच्या प्रारंभिक टप्प्यावरील साहित्यिक व त्यांच्या साहित्यकृतींचा परिचय होईल. 2. वाङ्मयीन जाणिवा वृद्धिंगत होतील तसेच साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल. 3. प्राचीन मराठी वाङ्मयाची मौलिकता लक्षात आल्यामुळे त्याविषयी विशेष आस्था निर्माण होईल. 4. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या क्षेत्रामध्ये संशोधन करण्याची अभिरूची निर्माण होईल.
9.	MAR-III.E-2	मराठी ललित गद्य: स्वरूप आणि उपयोजन	<ol style="list-style-type: none"> 1. ललित गद्य या वाङ्मयप्रकाराची ओळख होईल. 2. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर ललित गद्याचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 3. मराठी ललित निबंधांचे लेखन करणाऱ्या महत्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल. 4. या लेखनप्रकारातील विविध प्रवाह समजून घेता येतील. 5. ललित गद्याच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. सैध्दांतिक स्तरावर ललित गद्य या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप तसेच वेगळेपण लक्षात येईल. 2. स्थूल स्वरूपात मराठी ललित गद्याच्या वाटचालीचा अभ्यास केल्यामुळे या लेखनप्रकारातील विविध प्रवाह आणि महत्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल. 3. उपयोजित स्तरावर ललित गद्याचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 4. ललित गद्याच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल.
10.	MAR-III.E-3	साहित्याभिरूचीचे स्वरूप	<ol style="list-style-type: none"> 1. वैयक्तिक पातळीवर आणि कौटुंबिक किंवा सामाजिक पातळीवरील वाचन संस्कृती विकसित होण्यास हातभार लागेल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. वैयक्तिक पातळीवर आणि कौटुंबिक किंवा सामाजिक पातळीवरील वाचन संस्कृती विकसित होण्यास हातभार लागेल.

			<ol style="list-style-type: none"> 2. वाचनसंस्कृतीतून घरोघरी ग्रंथ संपदा वाढीस लागेल. 3. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल. 4. सामाजिक पातळीवरील साहित्यविषयक उपक्रमशिलता वाढीस लागेल. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. सामाजिक पातळीवरील साहित्यविषयक उपक्रमशिलता वाढीस लागेल. 3. साहित्याशी अनुबंध जुळल्यामुळे साहित्यनिर्मितीची प्रेरणा मिळून साहित्यव्यवहार बळकट होईल. 4. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल.
MAR-IV.C-6	रसविचार आणि समीक्षाविचार	<ol style="list-style-type: none"> 1. रसविचार समजावून घेतल्याने समीक्षेसाठी आवश्यक ती दृष्टी येईल. 2. साहित्याच्या सौंदर्यातील रसविचाराचे महत्त्व ध्यानात येईल. 3. वेगवेगळ्या समीक्षा पद्धतीचा अभ्यास होईल. 4. निवडलेल्या वाङ्मयप्रकारातील एखाद्या ग्रंथाचे परीक्षण करणे शक्य होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. भरतमुर्नीच्या रससिद्धांतावरून विद्यार्थ्यांना रसविचाराचा परिचय होईल. 2. रसविचारासंबंधी विविध उत्पत्ती समजून घेतील. 3. निवडक समीक्षा पद्धतीचा अभ्यास होईल. 4. निवडलेल्या वाङ्मयप्रकारातील एखाद्या ग्रंथाचे समीक्षण करणे शक्य होईल. 	
MAR-IV.E-5	प्राचीन मराठी वाङ्मय (1651 - 1818)	<ol style="list-style-type: none"> 1. या अभ्यासक्रमाच्या अध्ययनातून जुन्या मराठी साहित्याचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 2. प्राचीन मराठीच्या विविध कालखंडामध्ये साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल. 3. विविध कालखंडातील साहित्यिक व त्यांच्या साहित्याचा परिचय विद्यार्थ्यांना करून घेता येईल. 4. प्राचीन मराठी साहित्यातील विविध साहित्यप्रकारांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या दुसऱ्या टप्प्यावरील साहित्याचे स्वरूप व ठळक बदल लक्षात येतील. 2. वाङ्मयीन जाणिवा वृद्धिंगत होतील तसेच साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल. 3. प्राचीन मराठी वाङ्मयाची मौलिकता लक्षात आल्यामुळे त्याविषयी विशेष आस्था निर्माण होईल. 4. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या क्षेत्रामध्ये संशोधन करण्याची अभिरूची निर्माण होईल. 	
MAR-IV.E-6	प्रवासवर्णन: एक अभ्यास	<ol style="list-style-type: none"> 1. प्रवासवर्णन या वाङ्मयप्रकाराची ओळख होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. सैद्धांतिक स्तरावर प्रवासवर्णन या वाङ्मयप्रकाराचे अध्ययन 	

			<ol style="list-style-type: none"> 2. सैद्धांतिक व उपयोजित स्तरावर प्रवासवर्णनांचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 3. मराठी प्रवासवर्णनांचे लेखन करणाऱ्या महत्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल. 4. या लेखनप्रकारातील बदलते प्रवाह समजून घेता येतील. 5. या लेखनप्रकाराचे बदलते स्वरूप समजून घेता येईल. 6. प्रवासवर्णनाच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप तसेच वेगळेपण लक्षात येईल. 2. स्थूल स्वरूपात मराठी प्रवासवर्णनाची वाटचाल लक्षात घेतल्यामुळे या लेखनप्रकारातील बदलते प्रवाह व महत्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल. 3. उपयोजित स्तरावर प्रवासवर्णनांचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 4. प्रवासवर्णनाच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल.
MAR-IV.E-7	कार्यक्रम संयोजन व संचालन कौशल्य	<ol style="list-style-type: none"> 1. स्वयंरोजगाराच्या दृष्टीने या दोन्ही प्रकारांचे महत्त्व पटवून देण्याच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरेल. 2. साहित्य, पत्रकारिता आणि सामाजिक संस्थांमध्ये रोजगाराची संधी उपलब्ध होईल. 3. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल. 4. सामाजिक पातळीवरील साहित्यविषयक उपक्रमशिलता वाढीस लागेल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. कार्यक्रम संयोजनासंदर्भात ज्ञान प्राप्त होईल. 2. सूत्रसंचालनाची कौशल्ये आत्मसात करता येतील. 3. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल. 4. स्वयंरोजगाराच्या दृष्टीने ही कौशल्ये उपयुक्त ठरतील. 	
MAR-IV.E-8	गोमंतक आणि कोकण या प्रदेशातील लोककला	<ol style="list-style-type: none"> 1. लोककलांच्या परिचयातून लोकसाहित्याचा अभ्यास होईल. 2. गोमंतकीय लोककलांच्या परिचया बरोबरच त्यांचा अभ्यास करणे शक्य होईल. 3. कोकणातील लोककलांचा परिचय होईल. 4. गोमंतक आणि कोकणातील लोककलांत आढळणारे साम्यभेद शोधण्यातून सांस्कृतिक अनुबंध निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. लोककलांच्या परिचयातून लोकसाहित्याचा अभ्यास होईल. 2. गोमंतकीय लोककलांच्या परिचया बरोबरच त्यांचा अभ्यास करणे शक्य होईल. 3. कोकणातील लोककलांचा परिचय होईल. 4. गोमंतक आणि कोकणातील लोककलांचा अभ्यास केल्यामुळे सांस्कृतिक अनुबंध निर्माण होईल. 	

				तसेच या लोककलांचे संवर्धन होण्यास मदत होईल.
MAR-V.E-9	व्याकरण	<ol style="list-style-type: none"> 1. व्याकरण या विषयाची विद्यार्थ्यांना स्वतंत्रपणे ओळख होईल. 2. मराठी व्याकरणाची परंपरा समजू शकेल. 3. व्याकरणातील विविध संकल्पनांकडे व्याकरणकारांनी कोणकोणत्या भूमिकांतून पाहिले आहे ते समजावून घेता येईल. 4. भाषेच्या अभ्यासाकडे व्याकरणाच्या दृष्टीकोनातून पाहण्याची दृष्टी प्राप्त होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. व्याकरण या विषयाची स्वतंत्रपणे ओळख होऊन भाषेच्या अभ्यासाकडे व्याकरणाच्या दृष्टीकोनातून पाहण्याची दृष्टी प्राप्त होईल. 2. मराठी व्याकरणाची परंपरा समजू शकेल. 3. व्याकरणातील विविध संकल्पनांकडे व्याकरणकारांनी कोणकोणत्या भूमिकांतून पाहिले आहे ते समजून घेता येईल. 4. व्याकरण या विषयामध्ये संशोधन करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 	
MAR-V.E-10	आत्मचरित्र: साहित्यप्रकार आणि उपयोजन	<ol style="list-style-type: none"> 1. आत्मचरित्रपर साहित्याच्या वाचनाची गोडी विद्यार्थ्यांच्या मनात निर्माण होईल. 2. मराठीतील आत्मचरित्रपर वाङ्मयाची एक स्वतंत्र वाङ्मयप्रकार म्हणून ओळख होईल. 3. आत्मचरित्राचा घटकलक्ष्यी अभ्यास कसा करावा याची माहिती मिळेल. 4. उपयोजित आत्मचरित्राच्या अभ्यासामुळे एक समीक्षात्मक, मूल्यमापनात्मक दृष्टी प्राप्त होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. साहित्याचे वर्गीकरण कोणकोणत्या तत्वानुसार केले जाते त्याचे प्राथमिक ज्ञान प्राप्त होईल तसेच आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराचे वेगळेपण स्पष्ट होईल. 2. आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराची व्यवच्छेदक लक्षणे, व्याख्या, त्याचे उपप्रकार इत्यादींचे ज्ञान प्राप्त होईल. 3. मराठीतील आत्मचरित्रपर साहित्याचा स्थूल परिचय होईल तसेच आत्मपर लेखनाविषयी आवड निर्माण होईल. 4. उपयोजित स्तरावरील आत्मचरित्राच्या अभ्यासामुळे, आत्मचरित्राच्या मूल्यमापनासाठी आवश्यक असलेली मनोभूमिका तयार होईल. 	

MAR-V.E-11	पत्रकारिता: स्वरूप आणि कौशल्ये	<ol style="list-style-type: none"> 1. पत्रकारिता म्हणजे काय व तिची आजच्या काळातील उपयुक्ततेचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 2. मराठी पत्रकारितेचा परिचय करून घेता येईल. 3. बातमीदारासाठी आवश्यक नीतिमूल्यांचा परिचय होईल. 4. बातमीलेखनाचे कौशल्य आत्मसात करता येईल. 5. वृत्तपत्राच्या वार्ताहराला आवश्यक गुणकौशल्ये आत्मसात करता येतील. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. पत्रकारिता म्हणजे काय व तिची आजच्या काळातील उपयुक्ततेचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. 2. बातमीदारासाठी आवश्यक नीतिमूल्यांचा परिचय होईल. 3. बातमीलेखनाचे कौशल्य आत्मसात करता येईल. 4. वृत्तपत्राच्या वार्ताहराला आवश्यक गुणकौशल्ये आत्मसात करता येतील. 	
MAR-VI.C-8	भाषाविज्ञान	<ol style="list-style-type: none"> 1. एक विज्ञान म्हणून भाषाविज्ञानाची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल. 2. भाषेचे उत्पत्तीविषयक सिद्धांत समजावून घेण्याबरोबरच विविध भाषाभ्यास पद्धतीचा अभ्यास होईल. 3. प्रमाणभाषा म्हणून मराठीचा व इतर बोलींचा परिचय होईल. 4. एकूणच मराठीची पूर्वपीठिका समजावून घेता येईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. एक विज्ञान म्हणून भाषाविज्ञानाची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल. 2. भाषेचे उत्पत्तीविषयक सिद्धांत समजावून घेण्याबरोबरच विविध भाषाभ्यास पद्धतीचा अभ्यास होईल. 3. मराठी भाषेची पूर्वपीठिका समजावून घेता येईल. 4. प्रमाणभाषा म्हणून मराठीचा व इतर बोलींचा परिचय होईल. 	
MAR-VI.E-15	भाषांतर विद्या	<ol style="list-style-type: none"> 1. भाषांतर म्हणजे काय त्याची आजच्या काळातील उपयुक्ततेची विद्यार्थ्यांना जाणीव होईल. 2. भाषांतर करताना येणाऱ्या समस्यांवर मात करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 3. भाषांतरप्रक्रिया समजावून घेता येईल. 4. प्रत्यक्ष अनुवाद करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. भाषांतर म्हणजे काय त्याची आजच्या काळातील उपयुक्ततेची विद्यार्थ्यांना जाणीव होईल. 2. भाषांतर करताना येणाऱ्या समस्यांवर मात करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 3. भाषांतरप्रक्रिया समजावून घेता येईल. 4. प्रत्यक्ष अनुवाद करण्याची क्षमता निर्माण होईल. 	
MAR-VI.E-16	माहितीपट (डॉक्युमेंटरी) :	<ol style="list-style-type: none"> 1. माहितीपटाचे स्वरूप अभ्यासल्यामुळे एक व्यावसायिक कौशल्य विकसित होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. माहितीपटाचे स्वरूप अभ्यासल्यामुळे या क्षेत्रातील व्यावसायिक कौशल्ये विकसित होतील. 	

		लेखन आणि उपयोजन	<ol style="list-style-type: none"> 2. माहितीपटाच्या अभ्यासामुळे पुढील पटकथा वा चित्रपटकथा लेखनाची प्राथमिक तयारी होऊ शकेल. 3. चित्रिकरण प्रक्रियेचा परिचय होऊ शकेल. 4. प्रसारमाध्यमे आणि जनसंपर्क क्षेत्रात रोजगाराची संधी. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. सदर विषयाच्या अभ्यासामुळे पटकथा वा चित्रपटकथा लेखनाची प्राथमिक तयारी होऊ शकेल. 3. माहितीपट चित्रिकरण प्रक्रियेचा परिचय होऊ शकेल. 4. प्रसारमाध्यमे आणि जनसंपर्क क्षेत्रात रोजगाराची संधी उपलब्ध होईल.
MAR-V. ID-1	मराठी पथनाट्यः स्वरूप व सादरीकरण	<ol style="list-style-type: none"> 1. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराची एक वाङ्मयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होईल. 2. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराचे, वाचन व लेखनविषयक जाणिवेचे विकसन होऊ शकेल. 3. सुप्त लेखन व अभिनयगुणांना वाव मिळेल. 4. या नाट्यप्रकाराच्या मूल्यमापनाची क्षमता निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. पथनाट्य या नाट्यप्रकाराची एक वाङ्मयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होऊन या नाट्यप्रकाराचे वाचन, लेखन व सादरीकरणविषयक ज्ञान प्राप्त होईल. 2. या नाट्यप्रकाराच्या मूल्यमापनाची क्षमता निर्माण होईल. 3. सुप्त लेखन व अभिनयगुणांना वाव मिळेल तसेच विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकसनाला हातभार लागेल. 4. गटवार पध्दतीने पथनाट्य सादरीकरणामुळे सामाजिक विषयांप्रति संवेदनशीलता वाढेल तसेच सामाजिक प्रबोधन होईल. 	
MAR-VI ID-2	मराठी एकांकिकाः स्वरूप व सादरीकरण	<ol style="list-style-type: none"> 1. एकांकिका या नाट्यप्रकाराची एक वाङ्मयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होईल. 2. एकांकिका या नाट्यप्रकाराचे, वाचन व लेखनविषयक जाणिवेचे विकसन होऊ शकेल. 3. सुप्त लेखन व अभिनयगुणांना वाव मिळेल. 4. या नाट्यप्रकाराच्या मूल्यमापनाची क्षमता निर्माण होईल. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. एकांकिका या नाट्यप्रकाराची एक वाङ्मयप्रकार व कलाप्रकार म्हणून ओळख होऊन या नाट्यप्रकाराचे वाचन, लेखन व सादरीकरणविषयक ज्ञान प्राप्त होईल. 2. या नाट्यप्रकाराच्या मूल्यमापनाची क्षमता निर्माण होईल त्याचबरोबर एकांकिका सादरीकरणातील इतर तांत्रिक बाबींची ओळख होईल. 3. सुप्त लेखन व अभिनयगुणांना वाव मिळेल तसेच विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकसनाला हातभार लागेल. 	

				4. गटवार पध्दतीने एकांकिका सादरीकरणामुळे सामिजिक विषयांप्रति संवेदनशीलता वाढेल तसेच सामाजिक प्रबोधन होईल.
--	--	--	--	---

२. बाकीच्या विषयांच्या शिर्षकाशी सुसंगत व्हावे या दृष्टीने प्रवासवर्णन – एक अभ्यास या द्वितीय वर्षाच्या ऐश्विक विषयाचे शिर्षक बदलून प्रवासवर्णन – एक वाङ्मयप्रकार असे करण्यात यावे डॉ. सुनीता उम्रस्कर यांच्याद्वारे सुचविण्यात आले. त्यांच्या या प्रस्तावाला सर्व सदस्याद्वारे एकमताने मान्यता मिळाली.
३. प्राचीन मराठी वाङ्मय – प्रारंभ ते १६५० या द्वितीय वर्षाच्या ऐश्विक विषयातील दुसऱ्या श्रेयांकनातील ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय या उपविभागाची तृतीय वर्षाच्या मुक्तीपूर्व गोमंतकीय मराठी वाङ्मय या विषयात पुनरावृत्ती होत असल्याकारणाने त्यात बदल करून त्याजागी संत एकनाथ - वाङ्मयीन कार्य हा उपविभाग जोडण्यात यावा असा प्रा. तृप्ती फळ देसाई यांच्याद्वारे यांच्याद्वारे प्रस्ताव मांडण्यात आला. सदर विषयांची उपयुक्तता लक्षात घेऊन सर्व सदस्यांद्वारे या प्रस्तावाला मान्यता मिळाली.
४. मुक्तीपूर्व गोमंतकीय मराठी वाङ्मय या तृतीय वर्षाच्या ऐश्विक विषयातील चौथ्या श्रेयांकनाचे शिर्षक चुकीचे असल्यामुळे त्यामध्ये बदल करून पोर्तुगीजपूर्व कालखंडातील नियतकालिके याऐवजी पोर्तुगीज कालखंडातील नियतकालिके असे करण्यात यावी या प्रस्तावाला सर्वानुमते मान्य करण्यात आले.

प्रा. तृप्ती फळ देसाई यांनी सर्व उपस्थित सदस्यांचे आभार मानले.

The forgoing minutes of meeting were read by the Member Secretary at the meeting itself and they were unanimously approved by all the members present.

1. Ms. Trupti Fal Dessai – Chairman
2. Mr. Vinay Madgaonkar - Academic Council Nominee
3. Mr. Shrikrishna Adsul - Academic Council Nominee
4. Dr. Sunita Umraskar – Vice-Chancellor Nominee
5. Ms. Ravina Kurtkadkar – Industry/Corporate Sector
6. Mrs. Ugam Parab - Alumni
7. Ms. Shradha Gawandi- Member Secretary
8. Ms. Ankita Dhond – Member
9. Mr. Mangesh Harijan- Member

Date :- 03rd April 2022

Signature of the Chairperson
(Miss Trupti Fal Dessai)

Part C :- The remarks of the Dean of the faculty :-

- a. The minutes are in order
- b. The minutes may be placed before the Academic Council with remark, if any.
- c. Important points of the minutes which need clear policy descion of the Academic council to be recorded.

Date :- 03rd April 2022

Signature of the Dean -----

ANNEXURE A

(Summary of changes incorporated in the syllabus)

Semester	Course Title	Existing (Indicate only the unit where the change is proposed)	Changes Proposed	Specify the reason for the change
III	प्राचीन मराठी वाङ्मय (प्रारंभ – 1650)	श्रेयांकन २	ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय या उपविभागाऐवजी संत एकनाथ – वाङ्मयीन कार्य या उपविभागाचा समावेश	उपविभागाची पुनरावृत्ती टाळणे
III	प्रवासवर्णन: एक अभ्यास	विषयाचे शिर्षक	प्रवासवर्णन: एक वाङ्मयप्रकार	इतर विषयांच्या शिर्षकांशी सुसंगत वाटावे हा हेतू
VI	मुक्तीपूर्व गोमंतकीय मराठी वाङ्मय	श्रेयांकन ४	श्रेयांकनाचे शिर्षकामध्ये बदल करून पोर्तुगीजपूर्व कालखंडातील नियतकालिके याऐवजी पोर्तुगीज कालखंडातील नियतकालिके असे करण्यात आले	शिर्षकामध्ये दुरुस्ती करणे